

רבני חב"ד בירושלים בכתב ההכתרה: "האחד אשר ישב בבית המקו

הירושלמים מ

דש ועל כסא הקדוש - הוא יהיה לאב מסור ולרועה נאמן לכל ישראל..."

תקשורים לרבי

חודש ימים לאחר הסתלקותו של אדמו"ר הריי"צ, התכנסו שלושה מחשובי חסידי בירושלים שכתבו מכתב ספוג ברגש חסידי, בו הם מתארים את הכאב על הסתלקות אדמו"ר הריי"צ, המכתב נחתם בדברים קצרים ומהם עולה בבירור - "הרמ"ש" ישב על כס האדמו"רות וימלא מקום הרבי הריי"צ, והרש"ג ימשיך לנהל את תומכי תמימים » כך התקשרו 'הירושלמים' לרבי מה"מ והכתירוהו כנשיא הדור השביעי » מוגש לרגל י' שבט, יום עלות הרבי לנשיאות

מאת שניאור זלמן ברגר

כאב עצום מילא את ליבותיהם של חסידי חב"ד בכל אתר ואתר לאחר הסתלקותו הפתאומית של כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, ביום י' בשבט תש"י. בכל מקום התכנסו החסידים וקרעו קריעה על משה רבינו שבדור שהלך בראש המערכה למען עם ישראל בגשמיות וברוחניות. כבר במלאת 'שלושים' להסתלקות, נכתב כתב התקשרות ייחודי על ידי שלושה מחשובי חסידי ירושלים שהכירו את הרמ"ש, חתנא דבי נשיאה, הלא הם: הגאון הרב שלמה יוסף זווין, הגאון הרב שמריהו ששונקין והרב אברהם חן. זה האחרון ניסח את המכתב המיוחד שנשלח ל"ועד המסדר" בניו יורק שמונה לסדר את קבלת הנשיאות על ידי הרבי. במלאת שנה להסתלקות אדמו"ר הרי"צ ולקראת קבלת הנשיאות על ידי הרבי, פורסם מכתבם בביטאון 'ההד', רק קטעים מרכזיים מהמכתב פורסמו במשך השנים – אך החלק החשוב ביותר, סיום המכתב ממנו עולה מי יהיה הרבי, הושמט משום מה והעיקר חסר מן הספר. בספר "אבני חן" ובו תולדות משפחת חן החב"דית, פרסם כותב השורות את הנוסח המלא של כתב ההתקשרות, ולרגל י' שבט אנו מפרסמים זאת בתוספת רקע היסטורי להתקשרות הירושלמית אל הרבי מה"מ, נשיא הדור השביעי.

כתב התקשרות ראשון

כאמור, היה זה חודש לאחר הסתלקות אדמו"ר הרי"צ, בי' באדר תש"י, ראשי כולל חב"ד – הגאון הרב חיים נאה, הגאון הרב שלמה יוסף זווין והרב עזריאל זעליג סלונים – כינסו את חשובי חסידי חב"ד

בירושלים לאסיפה מיוחדת שנערכה במשרדי כולל חב"ד. על הלכי הרוח באותה אסיפה סיפר הרה"ח ר' משה סגל: "צריך להחליט על המשך הנשיאות... הרוב המכריע של אנ"ש רוצה בכ"ק אדמו"ר שליט"א כי הוא יצק מים על ידיו של רבנו נ"ע וגדולתו בתורה ובחסידות היתה ידועה כנדירה מאוד. לאלה הצטרפה אישיותו המשפיעה והמקרינה אהבת ישראל ללא סייג".

בתום הכינוס ניסח הרב אברהם חן, כתב התקשרות פיוטי שעליו חתומים הגאון הרב שלמה יוסף זווין, הרב שמריהו ששונקין, והרב אברהם חן. כתיבתו של הרב אברהם חן, מתאפיינת ברגש וכתובה פיוטית ייחודית, ובה שזורים ביטויים עמוקים ורמזים מנוסחים ביד אמן.

הרב אברהם חן הוא בנו של הרב החסידי הנודע – הרב דוד צבי חן. אמנם הרב אברהם חן לא היה חסיד מן השורה, אך התקשרותו לרבי לא ידעה גבולות, וביחד עם ידידיו עשה רבות כדי שהרבי יקבל את הנשיאות.

והנה כתב ההתקשרות הירושלמי:

בשלושים להסתלקותו של האדמו"ר לגנזי מרומים הכ"מ, נתוודענו יחד חבורה שלימה מהמקושרים אליו ביותר, ואשר ביניהם לא מעטים אשר יצקו מים על ידו, נתוודענו להתייחד עם נשמתו הגדולה הוא ועם חשבון נפשנו אנו הנורא.

עם מה שהיה לנו ואין לנו עוד. וכי האתמול המזהיר על כל גילוי אורותיו הזדקר והשתטח לפנינו וגם כל האור הנעלם על כל בעיותיו ושאלותיו פרכס לנגד עינינו.

בכולל חב"ד התוודענו [התוודענו?], בירושלים הקדושה, תובב"א, ובאותו מעמד הוטל עלינו השלושה להביא

לפניכם מערכי לב העם החב"די השוכן בציון, ובשיעור ידוע גם של הישוב חרד עם אל ועם קדושו נאמן בכלל.

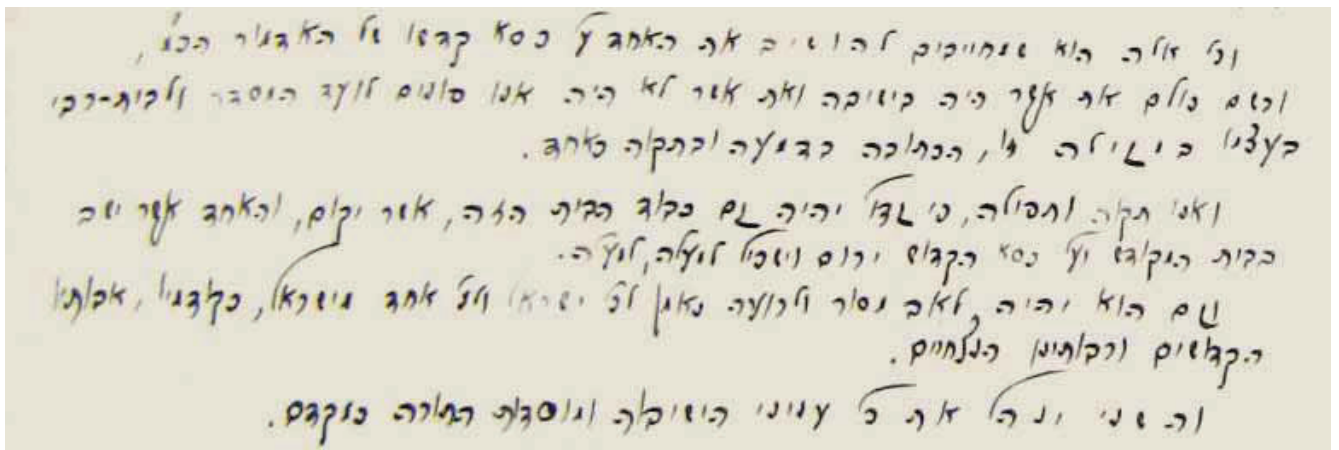
והנה הקולמוס נופל מיד, הלב מתאלם והדמעה נחנקת בגרון. כל מילה הוא להב וכל היקום חילול התהום הוא, וגם הדעה תפלה. חיסרון לא יכול להימנות גם איבודו של הקברניט לספינה המטורפת בים זועף ברגע המכריע, ואולם מה מידה להיעדרו של הייחיד – ההכל?

קנה מידה מיוחד ומאזנים מיוחד לרבי שבעצם ולא שבמקרה לא באותה אמת המידה ולא באותן אבני המשקלות, שגדולים וצדיקים שבהם נמדדים ונשקלים, נמדד זה. לא סכומים הם הקובעים את ערכו הוא. לא סכום של ידיעות ואפילו לא זה של מעשים. עצם הוא ומהות.

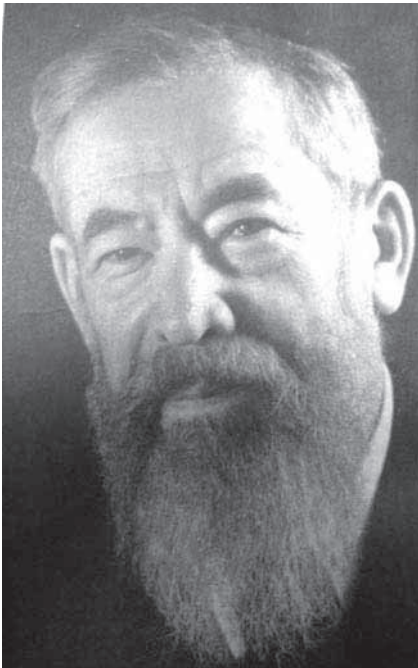
והגדרה עיקר זו עוברת כחוט ארגמן על פני כל משנתו של התניא, ומפורשת ביחוד ובפרט בפרקים א, יג, טוב. וההדגשה המיוחדת לדבר והשנתו כל כך רבות הן כדי להוציא מליבם של הטועים.

ורמז יש לדבר במקורות קדומים, אמר הקב"ה לישראל, חייכם כל התורה וכל החכמה דבר קל הוא, כל מי שמתייארא אותי ועושה דברי תורה, כל החכמה וכל התורה בלבו (מדרש רבא, ברכה יא, ד).

"עושה" דברי תורה זכה כבר מה מיוחד, לא שחוזר על הנעשה, וכל התורה בו בלבו ולא באפונדתו ולא בילקוטו, לא אסופה תורתו של זה, לא שאולה ולא גבובה. תורה דיליה הוא. עשיותיו של זה לא מלאכות ידן הן ודרשותיו לא חכמות פה, קרני הודו הן מעשיו ואלומות אור מדברותיו.

"להושיב את האחד על כסא קדשו של האדמו"ר הכ"מ... והשני ינהל את ענייני הישיבות"

הרב אברהם חן

הרב נחום שמריהו ששונקין

הגאון הרב שלמה יוסף זיוון

אותה שלא תנתק חלילה. ולא יעדי שלטון מבית רבי, ולא יתערער חלילה וחלילה המרכז החב"די היחידי בכל העולם כולו.

וכל אלה הוא שמחייבים להושיב את האחד על כסא קדשו של האדמו"ר הכ"מ ובשם כולם את אשר היה בישיבה [בירושלים, במלאת שלושים] ואת אשר לא היה, אנו פונים לועד המסדר ולבית רבי בעצמו, במגילה זו הכתובה בדמעה ובתקוה כאחד.

ואנו תקוה ותפילה כי גדול יהיה גם כבוד הבית הזה, אשר יקום, והאחד אשר ישב בבית המקודש ועל כסא הקדוש ירום וישכיל למעלה, למעלה וגם הוא יהיה לאב מסור ולרועה, נאמן ולכל ישראל ולכל אחד מישראל, כקודמיו, אבותיו הקדושים ורבותינו הנצחיים והשני ינהל את כל עניני הישיבות ומוסדות התורה כמקדם.

וכוס תנחומים מיוחדת בזה לרבנית הכבודה, אצילית הרוח ואלמנתו של מלך, ולהבנות הנסיכות בנפש ולחתניו דבי נשיאה המוזכרים כאן.

הרמ"ש הוא מגזע בית רבי

מכתב זה שנוסח בקפידה כל כך, נשלח גם אל 'ועד המסדר של אנ"ש בארה"ב',

היתה מסירות נפש, בעל מסירות נפש מקצועו היה. מזבח חי שהקריב תמיד את נפשו וגופו עליו, בעד כל כלל גדול וכל פרט קטן.

ממיתת קונו היתה בו, המייחד מלכותו על עם ישראל בכלל ועל כל אחד ואחד בישראל בפרט, הוא יחד את אבהותו על כל ישראל בכל מקום שהם ועל כל אחד ואחד בכל מדריגה שהוא. על כל מחסוריו הרוחניים והגשמיים. כל אחד ואחד מהמקושרים אליו חושב שהרבי הוא כולו שלו ואך שלו בלבד. מה שמאפיין אותו אולי יותר מכל.

ואם יש תנחומין להסתלקותו מאתנו הנה האחת והיחידה היא, שהוא עומד ומשמש שם, כמו ששמש כאן. ואולם דווקא תעלה ההתבוננות באי תמורתו של רבנו הגדול הכ"מ, שעזב אותנו פתאום, היא שמחייבת אותנו תלמידיו ומעריציו ואת כל מי שקדוש לו שמו וזכרו לדור דור, להמשיך את פתיל חייו – את עבודתו האדירה והמסועפת שנתן נפשו עליה:

לקיים לבצר ולשגשג את כל מצודות התורה והעבודה והחסידות, שהקים בכל מדינה ומדינה, ובארץ ישראל בפרט. לקיים ולחזק את אחוות ישראל בכלל ואת אחוות החסידים בפרט, שנטע בלבבות כל המסורים אליו באמת. ובעיקר וביחוד משום כל האמור להמשיך את שרשרת הזהב ולהחזיק

אינו מורה ומלמד כדרך המורים והמלמדים ומכל שכן, שאינו מטיף ומרצה כדרך המטיפים והמרצים, את הנשמה הוא ידליק והתורה ממילא מוארת וגם העולם כולו, את התעלומה שבאדם הוא מרעיד והעלומה ההעלומות שבהיה ממילא מורעדת. מי האיר ממזרח צדק, באר חפרוה שרים.

והוא סוד הקסם המיוחד של הרבי וסגולתו להפוך את האדם בבת אחת מן הקצה אל הקצה, בדיבור אחד במבט אחד. מדרגות רבות לבחינה זו, והסולם ארוך מאוד וגבוה, וממעל לראשו המגיע השמיימה היה משה רבינו בלבד, מי שמחציו ולמטה איש ומחציו ולמעלה אלוקים. משעלה למעלה, מעשה איש ומשירד למטה, מעשה אלוקים (ילקוט שמעוני, תהילים, תתכא). דוקא כשירד למטה, אבל כבר הורה רבנו הזקן, צור המשפחה המשוחה הזאת, שבכל דור ודור יורדין נצוצין מנשמת מרע"ה ומתלבשים בגוף ונפש של חכמי הדור, עיני העדה ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה' (תניא מב).

ומעיסה זו הוא שנילוש רבינו הגדול, הכ"מ, וממחצב זה הוא שנחצבה נשמתו. וכאבותיו הקדושים מקדשים נטע בעולם, מוקדים לתורה ולחסידות, והמקדש הגדול מאלו אשר נטע היה הוא בעצמו, נבג"מ. ומקצועו המיוחד

המרכזית שבהן הכריזה על "הרב מנחם שניאורסון כנשיא חסידי חב"ד". בסיום, נשלח לרבי בשם כל המשתתפים, מברק ובו ברכת "מזל טוב לרגל הכתרתו לנשיא חסידי חב"ד".

ידיעה ברוח זו התפרסמה לאחר מכן בעיתון 'המודיע' (גיליון מס' 1): "הגאון רבי מנחם שניאורסון הוכתר כאדמו"ר מלובביץ, לוד (טלפונית מאת שליחנו המיוחד). הרב מנחם שניאורסון שליט"א חתנו של האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל המתגורר בניו-יורק הוכתר כנשיא חסידי ליובאוויטש, במעמד חגיגי של הכינוס הארצי הראשון של חסידי חב"ד בארץ ישראל, ביום הולדתו של הרב מליאדי".

אין איתנו יודע עד מה, אך לפי המצוי באגרות קודש, הרבי ביקש את פרוטוקול הכינוס דווקא מהרב גרשון חן [קרוב משפחתו של הרב אברהם חן הנזכר], שאכן ישב בשולחן הכבוד בכינוס ואף התכבד לנאום. הרב גרשון חן היה אחד מבעלי ה'נגלה' החשובים בישיבת 'תומכי תמימים' ומחשובי רבני חב"ד בדור ההוא. הוא כיהן ברבנות ברוסיה, ולאחר עלותו לארץ הקודש כיהן ברבנות בחיפה ובירושלים.

ר' גרשון חן מצא לנכון לכתוב לרבי על כינוס זה, אלא שהרבי לא הסתפק בדיווח קצר וביקש דוח מפורט:

"ב"ה. ז' תשרי, ה'תשי"א

מחותני הרה"ג והרה"ח הור"ח אי"א נו"נ וכו'

מוהר"ר גרשון שי'

שלום וברכה!

"...ת"ח על השורות האחדות שכותב לי בדבר הכינוס שהיה בח"י אלול, ובטח, כפי המנהג עשו פרטיכל מהשקו"ט והמו"מ [מהשקלא וטריא והמשא-ומתן] שהיה שם [...] מנחם שניאורסאה"ן [אגרות קודש ח"ד, אגרת תשע"ד].

אין בידנו מידע מה השיב הרב חן לרבי. הרב גרשון חן התקשר לכ"ק אדמו"ר מה"מ בכל נימי נפשו. מספרים כי כאשר הגיע לרבי בפעם הראשונה ונכנס ל'יחידות', הציע לו הרבי לשבת. הרב חשש כי הרבי מכבדו יתר על המידה ואינו מתייחס אליו כחסיד, פרץ בבכי עז.

אלו שביבים קטנים, המספקים הצצה קלה למסכת קבלת הנשיאות של הרבי, על ידי חסידי חב"ד בארץ הקודש.

מקורות: אגרות קודש, ימי בראשית, נודע

בשיעורים, עבד אברהם אנכי, המודיע וביטאון ההד. הכתבה מבוססת על הספר "אבני חן".

כינוס התקשרות בישיבה בלוד.

מימין לשמאל: הרב גרשון חן, הרב אליעזר קרסיק, הרב שלמה יוסף זווין.

היה זה בחודש מנחם אב תש"י, כאשר לארץ הקודש הגיע הרב בערל חסקינד – שליח מיוחד מארצות הברית, כדי לעודד ולורז את קבלת הנשיאות על ידי חסידי חב"ד בארץ הקודש. בהתייעצות עם זקני אנ"ש וראשי כולל חב"ד, נערך כנס לחסידי חב"ד בירושלים כאשר נושא הכנס היה: המשכת השושלת.

בכינוס זה חתמו על כתב התקשרות, שתוקן על ידי הגאון הרב חיים נאה. זה האחרון תבע בתוקף לשנות את הניסוח מ"הרמ"ש", ל"כ"ק אדמו"ר שליט"א. על כתב התקשרות הזה חתמו כמאה וחמישים חסידי חב"ד בירושלים, ובראשם רבני חב"ד, ראשי כולל חב"ד, הנהלות הישיבות ועסקני ציבור.

לצד הפעילות שנעשתה בקרב חסידי חב"ד בירושלים, התקיימה פעילות נוספת בקרב חסידי חב"ד בתל אביב ובכפר חב"ד בניצוחה של אגודת חסידי חב"ד בראשות הרב אליעזר קרסיק. אף הוא קרא לכנס מיוחד בח"י אלול תש"י. הכנס התקיים בישיבת 'תומכי תמימים' בלוד.

את מסכת הנאומים פתח הגרש"י זווין, אחריו נאם הרב אליעזר קרסיק בשם אגודת חסידי חב"ד. כן נשאו דברים הרב יעקב לנדא רבה של בני ברק, הרב לוי גרוסמן מתל-אביב, הרב גרשון חן מחיפה, ועוד. הנואמים דיברו על החובה להתקשר ל"רמ"ש".

בסיומו הוקראו ההחלטות, כאשר

כאשר למכתבם צירפו מכתב קצר אל ועד המסדר:

"המכתב הרצוף בזה יגלה לפניכם את הלך הרוח והמחשבה של אנ"ש בעה"ק, עם הסתלקות כבוד קודש אדמו"ר נ"ע זיע"א, והיות ואנו חושבים שסכנה גדולה היא לכללות אנ"ש מצד הרבה בחינות שיפסק החבל המרתק של שושילתא דבי נשיאה ואנ"ש יהיו כולם כצאן בלי רועה... הרמ"ש שליט"א, הוא גם מגזע של בית רבי, בן אחר בן, על כן מהראוי ומהרצוי להפציר בו שהוא יהיה ממלא מקומו של כ"ק נ"ע... בחרו בשלושתנו הח"מ שאנחנו נפנה אל ועד המסדר בארה"ב.

"והיה אם תמצאו לנכון, ולמתאים שמכתבנו הרצוף יפורסם ולא יוגרם על ידי זה איזו אי נעימות וכדומה – תעשו כן, ואם תראו שעדיין מוקדם הדבר מטעמים שונים – תעשו כתבונתכם.

"ובזה אנו ממלאים את השליחות שהוטלה עלינו ומבקשים אתכם להשיבנו דבר.

ש.י. זווין, נחום ש. ססנקין, א. חן.

הרבי מבקש פרוטוקול

לאחר מספר חודשים התקיימה בירושלים אסיפת התקשרות נוספת בה חתמו חסידי חב"ד בירושלים על כתב התקשרות.